

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Groningen
Postbus 30026
9700 RM Groningen

onderwerp: advies over Kadernota cultuur 2021-2028 gemeente Groningen
telefoon: (050) 3600637
ons kenmerk: KR19.027

datum: 21 augustus 2019

Geacht college,

Op 3 juli jl. ontvingen wij van u de concept kadernota cultuur *Kunst en cultuur voor iedereen 2021-2028*. U vroeg de Kunstraad hierover advies uit te brengen. Dit advies betreft u bij de definitieve versie van de kadernota, die u in oktober 2019 aan de gemeenteraad ter vaststelling voorlegt.

U gaf de Kunstraad de volgende vragen mee:

1. Een beoordeling van de kadernota als geheel op basis van de volgende criteria:
 - a. Is de inhoud van de nota voldoende consistent?
 - b. Doet de inhoud recht aan de Groninger en aan de Noordelijke situatie?
2. Worden in de kadernota de trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor het gemeentelijk cultuurbeleid volledig en op de juiste wijze geschetst?
3. Zijn de beleidsdoelen en strategieën in de kadernota voor het veld en de Kunstraad werkbaar en voldoende helder? Dragen deze bij aan het bereiken van de gemeentelijke ambities?
4. Zijn er anderszins lacunes of onderdelen die om een andere aanscherping vragen? Zo ja, welke?

In dit advies geven wij eerst onze algemene reactie op de concept kadernota, gevolgd door een analyse per ambitie en enkele aanbevelingen. Samenvattend beantwoorden wij daarna uw vragen.

Algemeen

Groningen wil een open, creatieve en internationale stad zijn. Cultuur neemt hierin een belangrijke plek in. Het concept beleidskader toont aan hoe ambitieus u bent in wat u wil bereiken. De Kunstraad onderschrijft uw ambities van harte. Dit vanuit onze visie op cultuur: *"Cultuur speelt een unieke rol in onze samenleving. Waar erfgoed (monumenten, musea, collecties en archieven) zich vooral focust op een verantwoord beheer en ontsluiting voor het publiek en bijdraagt aan het versterken van de (regionale) identiteit, is het bieden van reflectie en het prikkelen van verbeelding de onderscheidende kracht van de kunsten."*

Er gebeuren veel mooie en bijzondere dingen op cultureel gebied in Groningen. We zijn er met elkaar trots op en koesteren dit sterke culturele profiel.

U benoemt drie ambities 'Kunst en cultuur voor iedereen', 'Bruisende stad' en 'City of talent'. De drie ambities wilt u realiseren via de vier strategieën 'Sterke basis', 'Ruim baan voor talent', 'Samenleven met cultuur' en 'Overall cultuur'.

De Kunstraad ervaart als sterke punten in uw beleidskader:

- de heldere opzet met een uitsplitsing per ambitie in beleidsdoelen, kansen, uitdagingen;
- versterking van de samenwerking tussen de culturele en educatieve sector, tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie;

- serieuze aandacht voor de drie landelijke codes op het gebied van fair practice, governance en diversiteit;

- het verlagen van regeldruk voor instellingen, langere beleidslijnen.

De Kunstraad is blij met uw inzet om actief verbinding te leggen met andere beleidsterreinen en met uw voornemen om middelen te ontschotten.

U heeft er voor gekozen om meer middelen aan het gemeentelijk cultuurbeleid te besteden. De Kunstraad is daar natuurlijk verheugd over. Maar het neemt niet weg dat er nog steeds een grote spanning blijft tussen ambities en middelen. Die spanning laat zich gemakkelijk verklaren:

- er is een grote dynamiek in het Groningse culturele leven; dat vraagt steeds om extra ruimte voor vernieuwing, experiment en artistieke ontwikkeling terwijl eerder waardevol aanbod de moeite waard blijft;

- er is niet alleen bij u, maar ook bij de meeste Groningse instellingen veel ambitie, in artistieke zin en in de bereidheid om meer publiek uit de gemeente te bereiken;

- de indexering is lang achterwege gebleven; in combinatie met stijgende kosten merken de instellingen dat in hun reële mogelijkheden;

- uw terechte inzet om de fair practice code te respecteren heeft voor de instellingen financiële gevolgen dan wel dat het zich vertaalt in kwantitatief minder prestaties.

Dit alles betekent dat bij de gegeven middelen – om nog maar even niet stil te staan bij de waarschuwendende woorden van het college over een mogelijke vermindering van middelen – er nog nadrukkelijk keuzes gemaakt moeten: straks bij de toekenning of – en dat lijkt verstandiger – nu ook al in het beleidskader.

Op basis van het voorlopige financiële kader constateren we dat vooralsnog het merendeel naar de instellingen gaat waarbij het budget op voorhand al bestuurlijk is vastgelegd. Met het afschermen van de budgetten van de instellingen SPOT, Groninger Forum en het verzelfstandigde CBK zijn de mogelijkheden om 'ruimte' te creëren door cultuurmiddelen te verschuiven verkleind. In combinatie met de keuze van het college om 'een aantal instellingen' voor 8 jaar te financieren zit het cultuurbudget daarmee voor de kleine, nieuwe instellingen in feite op slot.

Zowel u als de culturele sector zou het helpen om de ambities en beleidsdoelen nog scherper te formuleren en zo ook helder te krijgen of de beperkte middelen de hoogste prioriteiten dienen. Hopelijk draagt onze analyse daaraan enigszins bij.

Analyse

Bij onze analyse maakten we gebruik van het model van de *creatieve biotoop*¹. De creatieve biotoop gaat uit van vier domeinen die in samenhang bijdragen aan het culturele klimaat in regio, stad of organisatie. Het gaat om plekken waar kunst in alle rust tot stand kan komen (het 'domestieke' domein), om ontmoetingsplaatsen voor kunstenaars en -kenners ('de peers'), om een goed functionerende vraag en aanbod ('de markt') en om 'civiele ruimte': waar inwoners heel rechtstreeks met de cultuur in contact komen. Dat laatste krijgt in het algemeen te weinig specifieke aandacht in cultuurbeleid.

Het huidige cultuurbeleid in Nederland gaat tot op heden vooral uit van het belang van cultuur, en kunst in het bijzonder, voor het individu. Door globalisering verandert de wereld echter fundamenteel. Internet is een open source en kennis delen we als free knowledge. Kunstenaars en culturele initiatiefnemers hebben een drang om te communiceren, verhalen te vertellen. Zij doen dit in interactie met 'de wereld' en bij de gratie van publiek.

Neem de grote spanning in de samenleving op het vlak van democratisch vertrouwen, economische macht, cohesie en gelijke kansen. Cultuur lost dit probleem niet op maar agendaert wel, houdt zaken bespreekbaar en verkent nieuwe wegen.

Cultuur en specifiek kunst hebben de kwaliteit om de dialoog te laten plaatsvinden, soms heel direct, soms juist heel abstract, maar altijd gericht op het overbruggen van verschillen of het helpen begrijpen van verschillen: tussen generaties, intercultureel of in levenswijze. Het draait om binden én overbruggen.²

¹ De creatieve biotoop, Pascal Gielen en Rudi Laermans, 2004, 2007, 2018

² Binden of overbruggen? Over de relatie tussen kunst, cultuurbeleid en sociale cohesie. Hanka Otte, 2015

De naam Groninger Forum is destijds gekozen in associatie met het klassieke marktplein waar burgers elkaar ontmoeten en hun burgerschap uiten. Cultuur een grote rol toekennen in het ontwikkelen van civiele waarden kan ook houvast geven aan de prioritering binnen cultuurbeleid.

Ambitie Kunst en cultuur voor iedereen

- Iedereen publiek

Binnen deze ambitie in het concept-beleidskader staan toegankelijkheid, nieuw publiek, zelf doen en educatie centraal. Deze ambitie richt zich specifiek op het civiele domein, zoals we dat zojuist aanduiden.

Onze identiteit en daarmee onze cultuur is meervoudig en dynamisch. De focus die u in het cultuurbeleid legt op identiteit en op een inclusief aanbod, vraagt best wel wat. Voorwaarden hiertoe zijn een constante dialoog, gevoeligheid voor anderen en voor wat anders is en het meer naar buiten treden van culturele spelers. Het vraagt culturele spelers programma's te ontwikkelen voor en mét de doelgroep. En natuurlijk is het dan niet voldoende om alleen vanuit bestaand aanbod te denken. Het is van belang op zoek te gaan naar de cultuurervaringen van bestaande en van nieuwe doelgroepen. Het doet er toe om nieuwe doelgroepen te interesseren voor bestaand cultuuraanbod, maar ook om voor hen nieuw aanbod te ontwikkelen. De positieve ervaringen van eerdere (wijk)projecten zijn hier goed bruikbaar.

Waar het nieuwe genres en nieuwe spelers betreft is inzet nodig om de verbinding tussen stad en regio actief te leggen. De sterke creatieve infrastructuur van Groningen heeft immers ook betekenis voor de provincie, voor het Noorden. Omgekeerd kan de regio beelden schetsen en verlangens uiten die nieuw zijn voor de spelers uit de stadse biotoop. Daarbij heeft de Gemeente zelf een breder karakter gekregen door de nieuwe kernen Haren en Ten Boer. Deze kernen blijven in de concept kadernota nog ongenoemd. Ten onrechte.

- Cultuurpijlers voor iedereen

U wilt de Cultuurpijlers voortzetten. Wel geeft u aan dat de invulling van de rol verschilt³⁾ en de opdracht nog kan worden aangescherpt. De Kunstraad ziet door zijn gesprekken met de cultuurpijlers en monitoring van de meerjarig gefinancierde instellingen dat de Cultuurpijlers actief zijn gaan samenwerken. Dit leidt tot interessante projecten. De Kunstraad ziet ook dat in de sector weinig zicht is op wat de Cultuurpijlers precies doen. De raad verwacht voor de komende beleidsperiode dat alle Cultuurpijlers zich ook buiten de eigen organisatie en eigen denkraam bewegen. Dat zij actief in gesprek gaan met de samenleving en zoeken waar behoefte, verlangen is. We mogen ook verwachten dat de Cultuurpijlers duidelijker benoemen hoe ze invulling geven aan de functie (door zelf uit te voeren of kennis en expertise te delen met derden) en waarom. De Kunstraad raadt aan regelmatig met de sector over de ervaringen en verwachtingen rond de cultuurpijlers te spreken en op basis daarvan samen met de cultuurpijlers de opdracht voor de komende jaren opnieuw te formuleren. Uiteraard wil de Kunstraad die gesprekken desgewenst graag helpen faciliteren.

- Het Forum als pijler

De Kunstraad adviseert het Groninger Forum ook een specifieke opdracht mee te geven. Het Groninger Forum vervult, zoals u zelf aangeeft en verwacht, immers een bijzondere rol in de verbinding tussen cultuur en maatschappij. Groninger Forum zou bijvoorbeeld van meet af aan de opdracht kunnen krijgen om met regelmaat Groninger wijken uit te nodigen opdat geen Groninger de kans mist te kunnen zeggen dat het Forum ook van hem of haar is en Groningers hun mening kunnen geven over gewenste programmering. U zou er goed aan doen hierbij ook de rol te betrekken die het Groninger Forum vervult als podium en als ontmoetingsplek voor filmmakers in Groningen.

- Het debat

Tenslotte vraagt de ambitie 'Kunst en cultuur voor iedereen' om een actieve debatcultuur met een zelfkritisch oog op wie je waar en hoe en waarmee bereikt, maar vooral op hoe macht en de mogelijkheid om te kiezen verdeeld is.

³ Zie ook onderzoek provinciaal cultuurbeleid, Cor Wijn, BMC, 2018

Ambitie City of talent

Binnen de ambitie City of talent draait het om de ontwikkeling van talent, de ketengedachte, het startersklimaat en aantrekkelijkheid van de stad voor de toestroom van talent.

Deze ambitie stemt de Kunstraad positief, met name over de combinatie van breed en top en het faciliteren door de instellingen. De ambitie is van grote betekenis voor de makers en hun interactie. 'Peers' houden elkaar scherp en dagen elkaar, als het goed is, uit.

- Ruimte voor creatieven

Met het gemeentelijk broedplaatsen- en atelierbeleid schept de gemeente de voorwaarden dat kunstenaars en creatieven een plek hebben om te werken, zich te kunnen ontwikkelen en te vernieuwen (het *domestieke* domein). Omgekeerd is de aanwezigheid van creatieven ook van grote waarde voor de ruimtelijke en sociaalmaatschappelijke ontwikkeling van een stad of regio. De Kunstraad geeft u daarom de volgende adviezen mee:

- Laat de creatieven ook bij een florerende vastgoedmarkt die ruimte behouden, voor redelijke prijzen en/of beweeg actief mee via vergunningen en regelgeving.
- Geef creatieve werkplaatsen een open karakter en
- maak actief verbinding met de activiteiten van Vrijdag.

Voor elke (traditionele) discipline behalve theater is er een opleiding in de stad Groningen. De aanwezigheid van een complete keten zegt echter niet alles. De Kunstraad adviseert om te kijken of er voldoende interactie tussen de schakels plaats vindt en/of daar ruimte is voor nieuwe cultuurvormen. Zo niet, dan is het kennelijk nodig om verbindingen en dialoog meer te faciliteren.

- Talentontwikkeling

De afgelopen vier jaar was talentontwikkeling al een focus van het beleid in Groningen. Dit gebeurt met name via de BIS instellingen, het programma Station Noord en andere talentenprogramma's binnen We the North. De vraag is of het beleid niet te institutioneel en te kwantitatief is ingezet⁴. Het komt er juist op aan om ook talent dat zich buiten de disciplinaire paden manifesteert te stimuleren en meer aandacht te geven aan nieuwe cultuurvormen. Van belang hierbij is in de gaten te houden waar makers in opleiding onvoldoende aansluiting bij de gevestigde makers vinden. En talent stimuleren vraagt vaker om maatwerk.

Ambitie bruisende stad

In deze ambitie staan de maatschappelijke, ruimtelijke en inhoudelijke verbindingen centraal. Interdisciplinair / intersectoraal denken, maatschappelijke ontwikkeling, debat en internationalisering zijn een duidelijke ambitie van de stad. De Kunstraad ervaart dat als zeer positief.

- Opzienbarend aanbod

De doelstelling bruisende stad is voortzetting van het huidige beleid. Het is succesvol, gezien de regelmatig opzienbarende producties, tentoonstellingen en festivals die in Groningen plaatsvinden. Bureau Tordoir constateerde ook dat er evenveel reisbewegingen voor cultuur vanuit Groningen naar de Randstad is als andersom⁵. En het is noodzakelijk, gezien de grote afstand tot het 'centrum' van de cultuur in Nederland, om met opzienbarend aanbod de aandacht op Groningen te vestigen. De gemeente zet cultuur hier in om de economie te versterken en de aantrekkelijkheid van Groningen te vergroten. Voor het verbinden van cultureel aanbod met economische ontwikkelingen is een degelijke discussie nodig over op welke manier cultuuraanbieders en bedrijfsleven samen op kunnen trekken, en de markt en cultuur op een gecontroleerde en productieve wijze kunnen samenwerken. Het moet een aandachtspunt zijn dat het culturele aanbod inhoudelijk actueel blijft en artistiek-inhoudelijke betekenis geeft. Cultuur en met name kunst kunnen daarmee hun specifieke functie vervullen om het verhaal te vertellen, te verbeelden en in sommige gevallen te 'schuren'.

- Vernieuwend aanbod

U spreekt de behoefte uit aan vernieuwend aanbod, aan spelers die vernieuwing brengen. In het beleidskader wordt echter vooral vanuit bestaande disciplines geredeneerd. Er is juist alle

⁴ Zie ook onze brief over talentontwikkeling van 9 juli 2018. Eerder dit jaar gaf u aan geen prioriteit te geven aan het advies van de Kunstraad over talentontwikkeling.

⁵ Pas de deux? Het ruimtelijk samenspel van cultuur en economie in Nederland: een beleidsverkenning. Atelier Tordoir, 2017.

aanleiding om ruimte te bieden aan andersoortige initiatieven. En om voor de nieuwe beleidsperiode de plannen te toetsen op hoe zij betekenis geven en beweging creëren. Uw doelstelling brengt met zich mee dat er ruimte is om jonge, vernieuwende spelers tijdelijke en meer vrije ondersteuning te geven. Dit kan via een financiële ondersteuning maar ook via regelgeving of het beschikbaar stellen van ruimtes met een collectief gebruik en beheer.

Overige aandachtspunten

Los van de drie ambities, en aansluitend bij de strategieën, plaatst de Kunstraad nog de volgende opmerkingen:

- Voor het verdiepen van de relatie tussen cultuur en verschillende maatschappelijke opgaven is ontschotting in de gemeentelijke beleidsstructuur voorwaardelijk, evenals een ondersteuning van sociaal/cultureel ondernemerschap. Over gepaste kwaliteitscriteria en evaluaties van projecten is daarnaast nog wel discussie nodig.
- De Kunstraad vindt het waardevol actief verbinding en matching te zoeken met nationaal en internationaal beleid en met regio's buiten Nederland. Dit is van grote waarde voor makers en instellingen, maar ook voor de samenleving als geheel. Het zou goed zijn als u in het definitieve beleidskader de beoogde samenwerking op dit vlak nader weet uit te werken.
- De Kunstraad waardeert uw inzet voor de codes fair practice, diversiteit en governance. Net als u ziet de raad deze codes als hulpmiddel voor het veld en de overheden, niet als knellend keurslijf. Laat het een groeimodel zijn die in de periode 2021-2024 zijn beslag krijgt, maar waarvan de groei in deze periode wel duidelijk zichtbaar is. De Kunstraad vraagt u om als overheid ook zelf verantwoordelijkheid te nemen door te gaan indexeren, ruimte te bieden voor het vergroten van het eigen verdienvermogen en van reserve-opbouw en echt zorg te dragen voor het verminderen van de bureaucratie. De sector staat al op achterstand, zoals eerder door ons geconstateerd in de evaluatie van de effecten van de bezuinigingen op cultuur in 2014 en 2015.
- Wat uitwerking behoeft is uw visie/reflectie op de aansluiting van gemeentelijk op landelijk cultuurbeleid en op de relatie tussen het gemeentelijk beleid en het regionaal beleid *We the North*. Hoe past daarin het experimenteren en de realisatie van de proeftuinen? U geeft aan *We the North* te willen voortzetten en een evaluatie uit te voeren. De Kunstraad pleit er voor nu al meer duidelijkheid te geven. Er is immers sprake van een wisselwerking tussen regionaal en gemeentelijk beleid, het één beïnvloedt het ander zowel inhoudelijk als financieel. Hoewel Groningen natuurlijk slechts één van de spelers in *We the North* is en daarmee de rol van Groningse instellingen, inclusief de Kunstraad, bescheiden moet zijn, doet de vër gaande scheiding die er nu plaats vindt geforceerd aan en houdt ze instellingen eerder op afstand dan dat ze hen enthousiast mee laat doen. Het moet voor zoveel mogelijk partijen "We the North" zijn in plaats van "They the North". Ook de mogelijke gevolgen voor Groningen van de aanpassing van de landelijke BIS ontbreekt nog in het kader. Op dit moment is het ook nog niet geheel te overzien maar een passage over hoe de relatie tussen Rijk en lagere overheden er straks uitziet of uit zou moeten zien, mag niet ontbreken.
- Het gemeentelijk erfgoed beleid is vastgelegd in de nota 'Daar wordt de stad mooier van' uit 2017. Centraal staat de vraag hoe erfgoed kan bijdragen aan de kwaliteit en leefbaarheid van de stad. Naast uitvoering van wettelijke taken, ondersteunt de gemeente eigenaren van gemeentelijke monumenten en draagt bij aan voorlichting en pr-activiteiten zoals de organisatie van de Open Monumentendag. Voor de periode 2017-2027 zijn nieuwe accenten bepaald waaronder erfgoed als ontwikkelkracht, het activeren van onbekende waardevolle plekken, gebouwen en objecten (Sleeping beauties) en aardbevingsproblematiek. Naar ons idee helpt het om in het beleidskader cultuur de relatie tussen het meer fysieke erfgoedbeleid en de erfgoedactiviteiten die ondersteuning krijgen vanuit het cultuurbeleid duidelijker te benoemen.
- Het inzetten van middelen voor huisvesting van culturele instellingen (zoals Vrijdag, het Noordelijk Scheepvaart Museum / Historisch Museum en de Kunstwerf, de nieuwe Oosterpoort) kan niet zonder een koppeling aan visie, missie en activiteiten van de betreffende instellingen en hun

bijdrage aan civiele waarden. Deze afweging moet aan de voorkant plaatsvinden.

Aanbevelingen voor het cultuurbeleid

Ons pleidooi is om in het nieuwe cultuurbeleid vooral focus te leggen op collectieve, civiele waarden. Daar waar de markt initiatief neemt is overheidssteun niet nodig, los van regelgeving. Waar cultuur bij kan dragen aan economische kracht, toeristische aantrekkelijkheid, vestigingsklimaat en zo meer, dient het vanuit de daarvoor bedoelde middelen te worden gefinancierd. Inzet uit cultuurmiddelen is nodig op het ontwikkelen en versterken van artistiek en cultureel vermogen. Op basis van een constante dialoog tussen culturele makers/instellingen en de samenleving, de burgers voor wie men het doet.

U schrijft (vrij naar architect Arna Mackic) in de Erfgoednota 2017 : *'Bouwen aan de stad kan je zien als een boek waaraan continu wordt geschreven en waarin je voorgaande hoofdstukken nog terug kunt lezen. Om goede nieuwe plannen te maken, moeten we de stad eerst leren lezen. Anders komen we nooit op het niveau van het schrijven aan de stad.'*

Voor het gemeentelijk cultuurbeleid geldt hetzelfde uitgangspunt. Daag culturele instellingen en makers uit om te aanschouwen en te ontwikkelen vanuit de plek waar ze zitten. Zij kunnen 'de mensen' opnieuw en met nieuwsgierige ogen laten kijken naar hun omgeving en verlangens en behoeftes opsporen. Geef de instellingen en makers ruimte om hierop plannen te ontwikkelen en te experimenteren. Ga uit van de verbindingen tussen de stad en de regio en daag de culturele partijen uit tot een sterke inhoudelijke samenwerking. Ieder vanuit de eigen expertise. Draag er als gemeente met integraal beleid aan bij.

Op basis van bovenstaande beschouwingen doen we de volgende aanbevelingen:

1. Scherp de gemeentelijke ambitie aan
Kies desnoods voor één ambitie als drie ambities onbetaalbaar zijn. Scherp beleidsdoelen aan en prioriteer ze naarmate de cultuurmiddelen minder toereikend zijn.

Een voorbeeld van zo'n aanpak zou de volgende kunnen zijn.

U heeft in het concept beleidskader duidelijk gekozen voor financiële ruimte voor de grotere instellingen en voor continuering van de Cultuurpijlers. Daarnaast brengt u de fair practice en de governance code in. U kiest dus impliciet of expliciet voor 'de basis op orde'. U wilt daarnaast vernieuwing en beweging. En van de Kunstraad krijgt u het advies om de civiele waarden in de gaten te houden. Dit zou er toe kunnen leiden dat u relatief veel middelen aan de 'basis op orde' en aan 'de basis in beweging' besteedt maar de basisinstellingen wel opdrachten (en geld) verstrekt om impulsen aan nieuw talent en vernieuwing te geven. Dat is dan een keuze en brengt met zich mee dat er minder geld voor afzonderlijke impulsen, voor kleinere instellingen, projecten, andere nieuwe makers, andere vernieuwing resteert.

2. Focus op de civitas
Focus in het cultuurbeleid met name op de civiele waarde en betekenis van samenwerkende instellingen en creatieven. Vraag hen en met name de cultuurpijlers, SPOT en het Groninger Forum concreet te benoemen waar zij in de samenleving op in willen zetten.
3. Geef vertrouwen en tijd
De inhoudelijke expertise en autonomie van de aanbieders staat voorop in combinatie met de waarde die een instelling, activiteit of collectief toevoegt aan de samenleving. Dat vraagt terughoudendheid in het benoemen van verwachte prestaties, bij de bedrijfsvoering van instellingen en in het toetsen van de resultaten zonder dat dit tot vrijblijvendheid leidt.
4. Verbindt beleid
Laat cultuurbeleid zich vertalen in andere onderdelen van gemeentelijk beleid. Vernauw het cultuurbeleid niet tot subsidieregelingen en instellingssubsidies. Stel een tweede beleidsnota op voor de betekenis en inzet van cultuur in de andere domeinen waar maatschappelijke uitdagingen zijn aan te gaan.

5. Geef ruimte voor inhoudelijke dialoog
De dialoog tussen makers, culturele organisaties en hun publiek, deelnemers, de samenleving is essentieel. Ondersteun deze dialoog financieel. Stel je als overheid bescheiden op en laat dit debat aan de experts in de sector en de mensen waar zij het voor en samen mee doen. De gemeente is zèlf actief in de dialoog als ze opdrachtgever is voor een specifiek project, kunstwerk of programma.

6. Een integraal perspectief
Stel een integraal gemeentelijk uitvoeringsprogramma op waarin de samenwerking in de regio en het Rijk is verwerkt. Stel naast de ondersteuning van de meerjarige instellingen en de inzet vanuit andere beleidsterreinen één flexibele regeling open voor het ondersteunen van artistiek-inhoudelijke projecten, experimenten en activiteiten voor anders georganiseerden. Geef binnen de regeling tevens ruimte voor het ondersteunen van programma's voor een periode van twee jaar.

Recapitulatie van uw vragen

De Kunstraad ziet consistentie in de inhoud van de concept kadernota, er worden wel degelijk relevante trends en ontwikkelingen geschetst en er is een heldere uiteenzetting van beleidsdoelen en strategieën. Als er lacunes zijn liggen die vooral in de borging van civiele waarden en van het cultureel vermogen.

Het is, bij gelijkblijvende of mindere middelen, onvermijdelijk dat ambities en mogelijkheden gaan botsen en daarom zou een strakkere ambitie, aanscherpen van doelen en duidelijker prioritering beter zijn, hoe jammer misschien ook.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de Kunstraad Groningen,

Ebrien den Engelsman.

Ebrien den Engelsman,
directeur.